

Труды V Междунар. науч.–теор. конф. СПб. : Изд-во Политехн. Ун-та, 2012. – 164–168 с.

2. Радионова Л. А. Городская повседневность как интересубъективные отношения / Л. А. Радионова // Місто. Культура. Цивілізація: матеріали VII міжнар. наук.-теорет. Інтернет-конф., Харків, квітень 2017 р. / [редкол. : М. К. Сухонос (відпов. ред.) та ін.] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова, 2017. – С.108-119.

Зінчина О. Б., канд. соціол. наук, доц.,

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

Тухтаров Т. Р., студент відділу народних інструментів,

Харківське музичне училище імені Б. М. Лятошинського, Україна

МУЗИЧНА ДИПЛОМАТІЯ В КОНТЕКСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Місце та роль будь-якої держави в сучасній системі міжнародних відносин залежить не лише від політичних, економічних, військових ресурсів, а й від її культурно-духовного потенціалу, культурної спадщини, що можуть бути потужним каталізатором в досягненні зовнішньополітичних цілей держав. Саме тому міжкультурний діалог є частиною розвитку відносин між державами як двостороннього, так і багатостороннього формату. Культурна дипломатія держави повинна віддзеркалювати культурні запити суспільства, слідувати за сучасними світовими культурними тенденціями, сприяти культурному розвитку суспільства та генерувати нові ідеї. Досвід демонструє, що міжкультурна комунікація є потужним засобом лобювання національних інтересів.

Культура, за своєю природою і глибинною спрямованістю, покликана висловити загальнолюдські духовні цінності й зробити їх загальним надбанням. Реалізація цього завдання в процесі духовного розвитку людства виявляється дуже складною та суперечливою.

В найбільш загальному розумінні міжкультурна комунікація – це складне, комплексне явище, яке включає різноманітні напрямки і форми спілкування між окремими індивідами, групами, державами, які належать до різних культур [1].

Предметом міжкультурної комунікації є контакти, які відбуваються на різних рівнях в різній аудиторії в двосторонньому, багатосторонньому, глобальному аспектах. Комунікація між культурами повинна бути спрямована на розвиток конструктивного, зваженого діалогу, рівноцінного стосовно представників інших культур.

Незважаючи на те, що проблема міжкультурних комунікацій сьогодні викликає цілком виправданий інтерес, багато питань, що приєднуються до даного явища, відносяться до досить дискусійних і викликають полеміку в науковому співтоваристві. Вони впливають із самої сутності феномену, а також викликані різними методами та підходами, пов'язаними з вивченням і аналізом спілкування в сфері культури.

Інституціалізованою частиною міжкультурної комунікації ми вважаємо культурну дипломатію. Одне з перших наукових визначень поняття «культурна дипломатія» запропонував американський вчений Мілтон Каммінгс, який розумів під нею «обмін ідеями, інформацією, цінностями, системами, традиціями, переконаннями й іншими аспектами культури з метою сприяння розвитку взаєморозуміння» [7]. Українська дослідниця О. Розумна розглядає культурну дипломатію як сукупність прийомів, методів і практичних заходів, що їх розробляють і реалізують органи зовнішніх відносин і/або інші уповноважені на те державні органи, які підтримують дипломатичну діяльність держави трансляцією зразків національної культури на зарубіжну аудиторію [5]. Важливість розвитку культурної дипломатії полягає в тому, що суспільство відіграє провідну роль разом із органами влади, які розвивають міждержавну співпрацю, створюють мережі комунікації між представниками різних культурних, освітніх, мистецьких напрямів різних країн. Культурна дипломатія перш за все сприяє формуванню громадської думки щодо певної держави, закладає фундамент для подальшої співпраці, сприяє позитивному ставленню до інших народів та допомагає долати негативні стереотипи.

Серед ключових завдань сучасної культурної дипломатії більшість дослідників виділяють: формування іміджу держави; розвиток зовнішньої політики; реформування внутрішньої культурної політики держави, її модернізація та актуалізація. Імідж держави неможливо сформувати без застосування комунікаційних стратегій в сфері культурної дипломатії. Зовнішня культурна політика та дипломатія мають передусім використовувати комунікативні стратегії в сфері інформаційної політики щодо просування національної культури за кордоном. У культурній дипломатії можуть, в залежності від поставленої мети, застосовуватися такі форми комунікаційних стратегій, як презентація, маніпуляція та конвенція [4]. Для формування іміджу держави найбільш сприятливою видається остання форма, оскільки вона передбачає не лише просування національного культурного продукту, а й налагодження стабільного діалогу, що є запорукою стійкості та тривалості розвитку співробітництва. У процесі формування іміджу держави культурна дипломатія також може виступити й інструментом формування толерантності та взаємоповаги в сучасному світі. Поширення інформації сприяє розумінню ідеалів та цінностей представників інших культур, допомагає формуванню більш широкого та незаангажованого світогляду, що дозволяє неупереджено ставитися до представників інших культур [2].

Музичні зв'язки в сучасній міжкультурній комунікації і міжнародних зв'язках в цілому є дуже важливими. Можна умовно говорити про «музичну дипломатію» як складову культурної дипломатії. Музика – вид мистецтва, який розрахований на слухове сприйняття і відрізняється прямою і особливо активною дією на почуття людей. Музика створює звуки особливої якості, яких немає в природі і які не існують поза музики.

Музичний звук має інтонаційну природу. Першим музичним інструментом був голос. Основа музики – ритм і гармонія, що в своєму поєднанні дають мелодію. На відміну від всіх видів образотворчого та словесного мистецтва, музика не відтворює видимих картин світу й позбавлена смислової конкретності. Мабуть, тому її можна вважати справді загальнолюдською, універсальною «мовою», що не вимагає перекладу.

Музика здатна яскраво і різноманітно передавати переживання людини. Внутрішні, найтонші, найпотаємніші сторони душі людини, то, що часом не передається звичною мовою людського спілкування, стає доступним для висловлювання музичними звуками, виступає основою особливої образності в музиці. Не випадково, Р. Шуман любив повторювати, що там, де закінчується слово, починається музика. Музичні звуки, особливим способом перероблені, побудовані в певну ладову, ритмічну систему, як би виростають з почуттів, емоцій, душевних станів композитора.

Музика супроводжувала людини з давніх часів. Вона займає особливе місце завдяки її безпосередньому комплексному впливу на людину. Музика нерозривно є частиною культури, традицій і звичаїв, які визначаються ядром будь-якого суспільства.

Завдяки своїй природі музика сприяє формуванню позитивного іміджу держави, що знаходить підтвердження в зовнішній культурній політиці різних країн світу. Музична творчість є невербальним засобом комунікації, тому для неї майже не має значення мова спілкування. Талант композитора та виконавця роблять музичний твір доступним і зрозумілим майже будь-якій аудиторії, яка хоче і може сприймати музику. Фестивалі й конкурси, спільні проекти, майстер-класи, гастролі музичних театрів, колективів, артистів – це далеко не повний перелік форм прояву міжнародних зв'язків в музичній сфері.

Музика сприяє активізації міжнародних контактів, тому що музичні зв'язки можуть розвиватися навіть в умовах міждержавних конфліктів. Також музика збагачує національні культури, зберігає культурну різноманітність, що є особливо актуальним в умовах глобалізації.

Міжнародні музичні зв'язки є найдавнішою формою творчого спілкування людей. Сьогодні зв'язки у сфері музики одним з найбільш масових ті емоційно багатих проявів культурного обміну між людьми усіх рас і національностей, різної релігійної, професійної, статевої, вікової приналежності.

Дослідження, присвячені ролі музики в міжнародних відносинах, є новітньою сферою в науці. Вони характеризуються порівняльною новизною пропонованого теоретичного інструментарію і заповнюють дослідницьку лакуну, яку довгий час обходили історики міжнародних відносин і культурної дипломатії. Зокрема, емпірична і теоретична розробка музики в міжнародних відносинах відставала від мовних і, в останні десятиліття, візуальних засобів культурної комунікації [6].

Це було пов'язано в першу чергу з дисциплінарними обмеженнями, адже англо-американська історіографія культурної дипломатії мала чітко визначений предмет дослідження і, як правило, вузькі хронологічні рамки, відштовхуючись від американської «інформаційної політики» в роки холодної війни. Широке антропологічне розуміння культури не полишало можливості зосередитися на досить вузько спеціалізованих областях мистецтва, залишаючи відкритим питання про їх внутрішню динаміку. До того ж, робота з ними вимагала спеціальної підготовки (знання історії та теорії музики), що об'єктивно не завжди було доступно історикам. Сам факт, що мистецтво (музика, література, живопис, театр ...) було включено як підрозділи в історію ідеологічного протистояння холодної війни, вимушено залишав за дужками ряд аспектів міжнародних культурних контактів, що виходять за рамки політичної пропаганди [6].

Вимушене домінування ідеології в радянській політичній науці, з іншого боку, також не сприяло більш багатогранному розуміння механізмів впливу музики як невербального неочевидного з точки зору політичної пропаганди засобу культурної комунікації. Винятком, звичайно, були «замовлені» пропагандистські музичні твори.

Культурна дипломатія – це складова концепції «м'якої сили», що за своєю сутністю, на відміну від «жорсткої сили», має здатність «переконувати через культуру, цінності та ідеї». Це переконання знайшло відображення у розробника теорії «м'якої сили» Джозефа Ная. В цьому контексті, актуалізується питання становлення культурної дипломатії та розвиток цієї «м'якої сили» (soft power), яка буде виступати каталізатором стратегії дипломатії, де головуючим є вплив жорсткої влади.

«Дипломатія становить частину культури, а не навпаки, про що часто забувають професійні дипломати, а ще частіше політики. Культурна дипломатія – діяльність багаторічна, інструмент державної політики, розрахований на тривалу перспективу, а тому й не повинна бути конкретним знаряддям політичної орієнтації, яка переважає в цю мить. культурна дипломатія – це продаж іміджу країни засобами культури» [3]. Мистецтво надає витонченості та «лагідності» політичним стратегіям, допомагає утримати повагу до країни, нації, конкретної людини як представника суспільства.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Боголюбова Н. М. Межкультурная коммуникация и международный культурный обмен : учеб. пособие / Ю. В. Николаева, Н. М. Боголюбова. – СПб. : Издательство «СПбКО», 2009. – 416 с.
2. Луцишин Г. Особливості розвитку культурної дипломатії України в сучасних умовах / Г. Луцишин, А. Гончарук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/nov/6654/lucishin.pdf>
3. Олешко С. Дипломатія і культура, або Онух розумніший за мене, 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://culture.pl/ru/article/diplomatiya-i-kultura-abo-onuh-rozumnishiy-za-mene>

4. Ржевська Н. Ф. Культурна дипломатія України: сучасний стан та перспективи [Електронний ресурс] – Режим доступу : <file:///C:/Users/User/Downloads/3377-12408-1-PB.pdf>

5. Розумна О. П. Культурна дипломатія України: стан, проблеми, перспективи, 2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/kultu_dypl-26841.pdf

6. Gienow-Hecht J.C.E. (ed.) Music and International History in the Twentieth Century. NY, Oxford: Berghahn, 2015. 278 p.

7. Milton C. Cummings. Cultural diplomacy and the United States Government: a Survey. – Center for its Arts and Culture, 2003. – P. 1.

Килимник І. І., канд. юрид. наук, доц.,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

ІННОВАЦІЇ МІСЬКОГО ПРОСТОРУ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Сучасні міста є центрами економічного розвитку, концентрацією інновацій у всіх сферах життя. Вони також є центрами соціального та культурного життя. Сьогодні ми можемо спостерігати зміну парадигми в розвитку міста: «офіс-місто», «машина-місто» і «індустріальне місто» замінюються «культурним містом», «містом для життя», «містом, що сприяє здоровому місту». Поєднання підходів "місто як інноваційний проект" і місто – "центр культур" набуває нового значення. Історично міста були побудовані навколо фабрик, зараз промисловість змінилася та ми потребуємо менше робочої сили. Соціальна система також пристосувалася до цього режиму, тому нова філософія урбанізму орієнтована на теорію творчого культурного міста. Місто майбутнього буде характеризуватися як місце, що сприяє впровадженню інноваційних ініціатив за участю якомога більшої кількості людей, місцем, де вони по-новому підходять до вирішення соціально-економічних проблем, місцем колективної творчості мешканців - представників різних культурних та соціальних верств [4. С.18].

Сучасний глобалізований світ створює багато нових можливостей для розвитку міст. Мегаліси вважаються найбільш інноваційними центрами, де зосереджений технологічний і науковий прогрес, економічний, соціальний і культурний розвиток.

Під інноваціями ми розуміємо діяльність людей і організацій для зміни себе і навколишнього середовища шляхом впровадження нових процесів, продуктів, поведінки. Міські інновації описують розвиток і застосування ідей і технологій, які поліпшують товари і послуги або підвищують ефективність життя міста [4. с. 22].

Нині міста відчувають найсильніший тиск зростання культурної різноманітності та соціальної неоднорідності населення. Населення міст